

Naiste roll toidujulgeolekus

ENUT suvekool 17.-18. august 2026

MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONIMINISTEERIUM

ENUT
EESTI NAISUURIMUS- JA TEABEKESKUS

BAFF programmi projekt *Lugude vägi*: kuidas naised saavad toetada ja tugevdada toidujulgeolekut Eestis, Lätis ja Ameerika Ühendriikides

Näidata kuidas naiste kogemused, lood ja teadmised

- ☐ aitavad tugevdada kohalikke toidusüsteeme ja säilitada kultuuripärandit
- ☐ toetada kogukondade vastupanuvõimet kiiresti muutuv maailmas
- ☐ kuidas ajaloolised õppetunnid inspireerivad ja võimestavad naisi tänapäeval

julgeolek algab peenramaalt. Seto perenaistest on saanud toidujulgeoleku loojad

27. mai 2026

<https://www.amazon.com/Sowing-Seeds-Victory-American-Gardening/dp/0786470208>

<https://setomaa.ee/julgeolek-algab-peenramaalt-seto-perenaistest-on-saanud-toidujulgeoleku-loojad/>

**BAFF-projekti ENUTi külaline
USAst Rose Hayden-Smith
California Ülikooli
emeritprofessor naiste rollist
toiduga kindlustamisel**

***Sowing the Seeds of Victory:
American Gardening Programs of
World War I (2014)***

Baltic-American
Freedom Foundation

Rose Hayden-Smith ENUTi kevadkonverentsil

Sowing the Seeds of Victory **kesksed sõnumid**

- ❑ Naised ei olnud sõja ajal üksnes kodu hoidjad, vaid teadmiste levitajad, kogukondade eestvedajad ja toidujulgeoleku tagajad
- ❑ Naiste panus muutis aianduse strateegiliseks riiklikuks ressursiks ning aitas kujundada arusaama, et kodanike – eriti naiste – igapäevane töö võib olla riigi jaoks sama oluline kui otsene sõjaline tegevus
- ❑ I maailmasõja *War Gardens* kujundas praktikad ja ühiskondliku mudeli, mida USA sai rakendada II maailmasõjas *Victory Gardens*'i massiliseks mobiliseerimiseks

2026 – ÜRO naispõllumajandustootjate aasta

Muuta naispõllumajandustootjate panus nähtavamaks ja tunnustada nende olulist rolli toidutootmises, toidujulgeoleku tagamises ning maaelu arengus.

Vähendada soolist ebavõrdsust, parandades naiste ligipääsu maale, rahastusele, tehnoloogiale, teadmistele ja turgudele.

Suurendada naispõllumajandustootjate mõju ja võimalusi, toetades nende majanduslikku iseseisvust, juhtrolli ning osalemist põllumajanduse ja toidusüsteemide arengus.

2026 – ÜRO naispõllumajandustootjate aasta

Naised osalevad kogu toiduahelas – nad kasvatavad, töötlevad, müüvad, korraldavad kohalikke võrgustikke ja kannavad edasi teadmisi, mis hoiavad elus piirkondlikke toidukultuure.

Naispõllumajandustootjate aasta tähendus ei ole ainult naiste tunnustamine. **See on üleskutse vaadata ümber meie arusaam sellest, mis on toidujulgeolek.**

Toidujulgeolek ei sõltu üksnes põldudest ja masinatest, vaid ka inimestest, kes loovad sideme tootja ja tarbija vahel, hoiavad kogukondi koos ning tagavad teadmiste säilimise järgmistele põlvkondadele.

Eesti naiste roll toiduga kindlustamisel

- ☐ **Naised juhivad 29,2% põllumajanduslikest majapidamistest**
- ☐ **Naiste juhitud majapidamised kasutavad 14,5% Eesti põllumaast**
- ☐ **Naised moodustavad 40% kogu põllumajanduse tööjõust - naiste panus tootmise igapäevasesse toimimisse on suurem kui ainult juhtimisstatistika näitab.**

Eesti naiste roll toiduga kindlustamisel

- ❑ **Eestis ei ole naiste roll toidujulgeolekus alati nähtav statistikas, suur osa naiste panusest toimub pereettevõtluses, kohalikes toiduvõrgustikes ja teadmiste edasiandmises.**
- ❑ **Eestis puudub praegu eraldi terviklik mõõdik, mis hindaks kogu naiste panust toidujulgeolekusse.** Olemasolevad andmed kirjeldavad eelkõige tootmist ja tööhõivet, kuid vähem nähtavaks jääb töö, mis toetab maaelu kestlikkust, kohaliku toidu püsimist ja kogukondade tugevust.

Kes juhivad toiduvõrgustikke Eestis?

MEIK
Maaelu
Teadmuskeskus

Estonian local food networks (mostly established or supported by LEADER local action groups)

- [Loode-Eesti toit](#)
- [Põhja-Eesti kohalik toit](#)
- [Viru Toit](#)
- [Hiiumaine toit](#)
- [Haapsalu ja Läänemaa maitset](#)
- [Rabav Raplamaa](#)
- [Järvamaa kohalik toit](#)
- [Jõgevamaa katab laua](#)
- [Peipsi Toit](#)
- [Saaremaa EHTNE](#)
- [Romantiline Rannatee](#)
- [Mulgi Süük](#)
- [Tartumaine Toit](#)
- [Sibulatee](#)
- [UMA MEKK](#)
- [Põlvamaa Rohelisem märk](#)
- [Seto Küük](#)

- Loode-Eesti toit – Age Viimsalu
- Hiiumaine toit – Anne-Ly Torstensson MTÜ Hiiumaine toit juhatuse liige
- Rabav Raplamaa – Edy Priimägi (koos juhatusega)
- Saaremaa EHTNE – Susan Reinholm / Piret Kreis UMA MEKK – Kristin Krinal
- Romantiline Rannatee – Eveli Ilvest
- Seto Küük - Seto Küük juhatus (alates aprill 2024): Margery Roosimaa, Marje Linnus, Liis Kogerman, Epp Pikalev, Sirje Kruusamäe
- Põhja-Eesti Kohalik Toit – Eha Paas
- Viru Toit - MTÜ Kohalik Toit, mis tegutseb **Viru Toidu** kaubamärgi all, siis organisatsiooni igapäevane eestvedaja on juhatus. Alates 2025. aasta üldkoosoleku otsusest kuuluvad juhatusse: Katrin Larens, Veera Putan , Julia Volkova , Aigi Kullerkupp, Erelin Zirk

Naiste panust tuleb rohkem märgata

**HENDRIK JOHANNES TERRAS }
«Naised kujundavad maaelu
tulevikku ja seda tuleb rohkem
märgata» ⁽¹⁾**

Pilt on illustreeriv. FOTO: SHUTTERSTOCK

**„Naiste panust põllumajanduses ja toidutootmises
tuleb palju rohkem märgata ja tunnustada,» ütles
Terras.**

Regionaal- ja põllumajandusminister Hendrik Johannes Terras esindas esmaspäeval Eestit Euroopa Liidu põllumajandus- ja kalandusnõukogu istungil, kus keskenduti Euroopa Komisjoni uuele loomakasvatuse strateegiale, valgurikaste taimede kasvatamise plaanile, rahvusvahelistele kaubandusküsimustele ning **naiste rolli tugevdamisele põllumajanduses ja toidutootmises.**

Eesti seisukoht on, et naiste panus sellesse valdkonda on sageli alahinnatud ning vajab ühiskonnas suuremat tähelepanu.

Kuidas muuta naiste panus nähtavaks?

- ❑ **Mõõdikud:** koguda ja avaldada soopõhiseid andmeid mitte ainult tootmise ja tööhõive, vaid ka pereettevõtluse, kohalike toiduvõrgustike ja teadmiste edasiandmise kohta.
- ❑ **Tunnustamine:** tõsta naiste tööd esile meedias, konkurssidel ja poliitikadokumentides – nähtavus loob eeskujusid.
- ❑ **Võrgustikud:** toetada mentorlust, koolitusi ja piirkondlike toiduvõrgustike koostööd, kus naised on juba eestvedajad.
- ❑ **Tingimused:** parem ligipääs maale, rahastusele ja tehnoloogiale ning töö- ja pereelu tasakaal maapiirkondades.
- ❑ **Näha toidujulgeolekut laiemalt:** mitte üksnes tootmismahdade, vaid teadmiste, hoolduse ja kogukonna vastupidavuse küsimusena.

Aitäh kuulamast

Riina Kütt